

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2014 vp

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n par- lamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2013

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 29 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomuksen ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2013 (K 1/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- puheenjohtaja Ilkka Kanerva ja sihteeri Gunnilla Carlander, ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö on tämän päivän laajin turvallisuuspoliittinen yhteistyöjärjestö (57 jäsenmaata, 11 kumppanuusmaata). ETYJ pyrkii määrittelemään uudelleen oman asemansa ja roolinsa kansainvälisellä järjestökentällä tilanteessa, jossa turvallisuuspoliittiset haasteet ovat muuttumassa, jäätyneille konflikteille ei ole löydetty ratkaisua, suurvaltasuhteet ovat epävakaa tilanteessa ja demokration heikko tila jatkuu sekä useissa jäsenmaissa että lähialueella. Uudelleenmäärittelyprosessi kulkee nimellä Helsinki +40, ja se tähtää tuloksiin viimeistään vuoteen 2015 mennessä. Parlamentaarinen yleiskokous haluaa antaa oman panoksensa Helsinki +40 -prosessille. Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ilkka Kanerva valittiin yleiskokouksen varapresidentiksi ja ed. Pia Kauma poliittisen komitean raportoijaksi. Suo-

mella on näin kaksi paikkaa puheenjohtajistossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu aktiivisesti ja tuloshakuisesti Helsingissä vuonna 2015 järjestettävän ETYJin yleiskokouksen valmisteluihin.

ETYJin toimintakykyä kuvastaa tarkkailutehtävän aloittaminen Ukrainan kriisin yhteydessä. Myös Venäjä on saatu mukaan kansainvälisen yhteisön toimintaan. ETYJillä on Ukrainassa myös muita vakautta ja rauhaa edistäviä hankkeita, ja se osallistui ed. Ilkka Kanervan johdolla toukokuussa pidettyjen presidentinvaalien tarkkailuun. Valiokunta viittaa asevalvontaa ja aseteknologian kehitystä koskevaan mietintöönsä (UaVM 5/2014 vp) ja toteaa pitävänsä tärkeänä, että ETYJ ja Euroopan neuvosto tekevät tiivistä yhteistyötä Ukrainassa.

Parlamentaarinen yleiskokous on kertomusvuonna 2013 järjestänyt kaikki säännöissä määrätty kokoukset ja lähettänyt valtuuskuntia tark-

kailemaan vaaleja kahdeksassa maassa. Yleiskokouksen operatiiviseen toimintaan luetaan vaalitarkkailun lisäksi ad hoc -työryhmät ja erityisedustajien toiminta. Kiristynyt taloustilanne ja niukentuneet resurssit ovat vaikuttaneet näihin toimintoihin.

Vaalitarkkailu on jatkunut tyydyttävällä tavalla, mutta yleiskokouksella ei ole tällä hetkellä riittäviä resursseja tehdä tarvittavia taustavalmisteluja. Suurin ongelma vaalitarkkailussa on kertomuksen mukaan yleiskokouksen ja Odihrin huonot välit. Kireä tilanne on jatkunut vuosia ja uhkaa jatkua ja heikentää yleiskokouksen uskotavuutta.

Kertomuksen mukaan yleiskokoukset ovat pääasiallisia vaalitarkkailumissioiden järjestäjiä, mutta viime vuosien aikana mukaan on tullut muita toimijoita. Tilanne on johtanut siihen, että on syntynyt erilaisia arvioita siitä, miten hyvin vaaleissa on noudatettu oikeusvaltioperiaatetta. Lisäksi suuri osa vaalitarkkailun kohdemaista pysyy samana vuodesta toiseen, vaikka joitakin uudistuksia on tehty. Vaalitarkkailu on yksi ETYJin tärkeimmistä toimista. Valiokunta

pitää tärkeänä, että kielteisten kehitystrendien torjumiseen pyritään määrätietoisesti. Tämä edellyttää yleiskokouksen ja Odihrin suhteen normalisoimista. ETYJin ja Euroopan neuvoston yhteistyö on valiokunnan näkemyksen mukaan tärkeää, jottei syntyisi perustavaa laatua olevaa erimielisyyttä siitä, miten hyvin vaaleissa on noudatettu oikeusvaltioperiaatetta. Yhteistyö on lisäksi perusteltua niin järkevän resursien käytön kuin toiminnan tuloksellisuudenkin vuoksi.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että edellä esitettyihin näkökohtiin tulee kiinnittää erityistä huomiota Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan työskentelyssä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Soini /ps
vpj. Pertti Salolainen /kok
jäs. Jörn Donner /r
Timo Heinonen /kok
Ilkka Kanerva /kok
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd
Mari Kiviniemi /kesk

Johannes Koskinen /sd
Annika Lapintie /vas
Maria Lohela /ps
Tom Packalén /ps
Aila Paloniemi /kesk
Anni Sinnemäki /vihr
Ben Zyskowitz /kok
vjäs. Seppo Kääriäinen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Svinhufvud.